

MEMORANDUM

AAN: AMBASSADES VAN G20-LANDE

VAN: SOLIDARITEIT

DATUM: 6 NOVEMBER 2025

INSAKE: HOU SA VERANTWOORDELIK VIR RASGEBASEERDE WETTE

Die G20-beraad is 'n historiese geleentheid vir Suid-Afrika. Dit dien ook as 'n vertoonvenster vir ons pragtige land. Die wêreld se grootste ekonomieë hou sake ook fyn dop deur hierdie venster, op soek na moontlike handelsbande. Anderkant hierdie venster is daar egter ongelukkig handelsbeperkende beleidsrigtings wat strydig met internasionale norme is. Een so 'n beleidsrigting is Suid-Afrika se huidige rasbedeling.

Suid-Afrika is die mees rasgereguleerde land ter wêreld. Bykans elke aspek van die Suid-Afrikaanse samelewing word volgens ras gereguleer. Selfs buitelandse maatskappye word aan hierdie rasbedeling onderwerp, wat nie-tarief-handelsbeperkings op buitelandse maatskappye plaas. Die heersende internasionale konsensus is dat sulke rasbeleide met omsigtigheid geïmplementeer moet word.

Beide die Verenigde Nasies se Komitee vir die Uitskakeling van Rassediskriminasie (CERD) asook konvensie 111 van die Internasionale Arbeidsorganisasie (IAO) stel streng beperkings vir enige diskriminerende program.

Dit sluit die volgende beginsels in:

- Die maatreëls moet tydelik wees.
- Ras mag nie die enigste kriterium wees nie.
- Die sosio-ekonomiese posisie eerder as ras moet in ag geneem word.
- Opleiding en ontwikkeling, eerder as rasteikens, moet die voorkeurbenadering wees.
- Die maatreëls mag nie verder strek as wat nodig is nie.

U land het beide CERD en die IAO se konvensie 111 onderteken. Suid-Afrika het ook albei hierdie konvensies onderteken. Suid-Afrika se omvattende permanente rasbedeling is egter in stryd met die bepalinge van dié konvensies.

Dit is van kritieke belang dat lande mekaar verantwoordbaar hou vir die nakoming van internasionale konvensies wat hulle onderteken het. Die G20-lande dra veral 'n spesiale verantwoordelikheid in dié verband. Aangesien Suid-Afrika nou in die internasionale kollig is, moet ander lande help om te verseker dat Suid-Afrika voldoen aan gevestigde internasionale standaarde. Die gasheerland kan nie 'n portreder wees van konvensies waarvan ander G20-lande mede-ondertekenaars is nie.

SOLIDARITEIT
SOLIDARITY

In die lig van bogenoemde doen ons 'n beroep vir die volgende optrede:

- Druk moet tydens die G20-beraad op Suid-Afrika geplaas word om aan internasionale konvensies te voldoen.
- Druk moet op Suid-Afrika geplaas word om 'n geïdentifiseerde einddatum vir sy rasbedeling vas te stel.
- Druk moet op Suid-Afrika geplaas word om nie ras as enigste kriterium te gebruik nie.
- Druk moet op Suid-Afrika geplaas word om die sosio-ekonomiese posisie van mense eerder as hul ras in hulpprogramme te oorweeg.
- Druk moet op Suid-Afrika geplaas word om opleiding en ontwikkeling te prioritiseer om mense te bemagtig, eerder as rasteikens.
- Druk moet op Suid-Afrika geplaas word om weg te doen met nie-tarief-struikelblokke, in die vorm van rasprogramme, op internasionale maatskappye.

Dr. Dirk Hermann: Solidariteit Bestuurshoof

www.solidariteit.co.za

T: 012 644 4300 | C: 0861 25 24 23 | P: Posbus 11760, Centurion, 0046

H.v D.F Malan- en Eendrachtstraat, Kloofsig, Centurion

1. KONTEKS TOT SUID-AFRIKA SE RASGEBASEERDE WETTE

Die Wysigingswet op Gelyke Indiensneming (No.4 van 2022) is op 6 April 2023 onderteken. Regulasies ingevolge artikel 15A van die nuwe wetgewing is kort daarna gepubliseer om sektorteikens te stel. Hierdie Wet, tesame met daaropvolgende regulasies, het Suid-Afrika een van die mees rasgereguleerde lande ter wêreld gemaak. Meer as 100 raswette is sedert 1994 ingestel, en 'n onlangse studie beraam dat Suid-Afrika se raswette bygedra het tot 'n verlies van 69% van BBP-groei sedert 2007, as 'n direkte gevolg van Breëbasis Swart Ekonomiese Bemagtiging (BBSEB).

Die Suid-Afrikaanse regering streef beleidsrigtings na wat openlik rasgebaseerd is om 'n samelewing te skep wat demografies verteenwoordigend is. Soos in die Regeringsverslag opgemerk, het die wetgewer gekies om “gelyke verteenwoordiging in alle beroepsvlakke in die arbeidsmag as 'n maatstaf te gebruik. Die numeriese teikens word as 'n maatstaf van verteenwoordiging gebruik.”

Ons voer aan dat enige restitusie-maatreëls op 'n wyse geïmplementeer moet word wat nie nuwe patrone van benadeling skep nie, wat sou indruis teen die internasionale verpligtinge soos uiteengesit in ICERD en die grondwetlike doelwit van gelykheid.

2. RESPEK VIR DIE ICERD-VERDRAG

Die Internasionale Konvensie vir die Uitwissing van Alle Vorme van Rassediskriminasie (ICERD) was een van die eerste menseregteverdrae wat deur die Verenigde Nasies aangeneem is, wat alle staatspartye verbind het om rassediskriminasie uit te wis en gelykheid te bevorder. Die ICERD is in 1965 aangeneem en het in 1969 in werking getree. Meer as 156 lande (vier-vyfdes van die lidmaatskap van die VN) het die Konvensie bekragtig. Die uiteindelijke doel van restitusie-maatreëls, soos aangedui deur ICERD, is tydelike, individueel bewese en behoefte-gebaseerde genuanseerde restitusie. Die bereiking van daardie doelwit word die beste gedien deur die implementering van maatreëls wat rasioneel, buigsaam en situasie-sensitief is.

Ons voer aan dat, hoewel proporsionele verteenwoordiging van elke bevolkingsgroep op elke vlak en in elke denkbare veld in Suid-Afrika beklemtoon en afgedwing word as die enigste doel van gelyke indienseeming, dit nie noodwendig “gelyke verteenwoordiging” is soos in die Wet op Gelyke Indienseeming beoog word nie. Om te bepaal wat “gelyk” is, is dit nie voldoende om bloot die samestelling van die ekonomies aktiewe bevolking in ag te neem nie.

Ons voer verder aan dat dit nie net strydig met ICERD is nie, maar ook strydig is met die globale siening van regstellende aksie, wat beklemtoon dat regstellende aksie tydelik moet wees en 'n duidelik geïdentifiseerde eindpunt moet hê. In hierdie verband het die grensverskuivende beslissing deur die Amerikaanse Hooggeregshof in 2023 in die saak van *Students for Fair Admissions, Inc. v. President and Fellows of Harvard College* die hof se vorige siening in *Grutter* bevestig deur soos volg te besluit: “Om die redes hierbo uiteengesit,

T: 012 644 4300 | C: 0861 25 24 23 | P: Posbus 11760, Centurion, 0046

H.v D.F Malan- en Eendrachtstraat, Kloofsig, Centurion

SOLIDARITEIT
SOLIDARITY

kan die Harvard- en UNC-toelatingsprogramme nie met die waarborge van die Gelyke Beskermingsklousule versoen word nie. Beide programme toon 'n gebrek aan gefokusde en meetbare doelwitte wat die gebruik van ras regverdig, wend ras onvermydelik op 'n negatiewe manier aan, behels rassereotipering en het nie betekenisvolle eindpunte nie. Ons het nog nooit toegelaat dat toelatingsprogramme so werk nie, en ons sal dit ook nie vandag doen nie.”

3. VERSOEK OM DRUK OP DIE SUID-AFRIKAANSE REGERING TE PLAAS

Daar word dus versoek dat die nasies wat ICERD bekragtig het, hul verpligting nakom om te verseker dat die Suid-Afrikaanse regering nie meer die bepalinge van hierdie konvensie oortree nie en gedwing word om die leidende beginsels te heroorweeg en te verseker dat bestaande beleide nie nuwe ongelykheid skep nie.

www.solidariteit.co.za

T: 012 644 4300 | C: 0861 25 24 23 | P: Posbus 11760, Centurion, 0046

H.v D.F Malan- en Eendrachtstraat, Kloofsig, Centurion